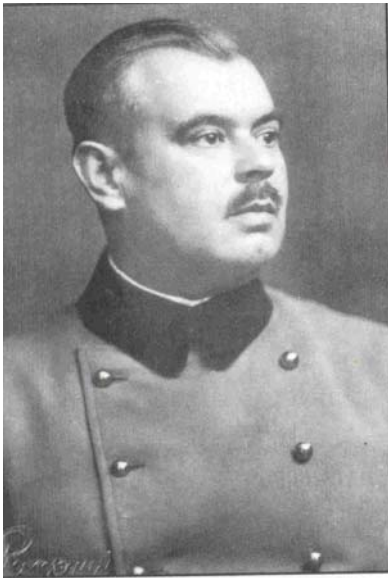

SZILVAY KORNÉL EMLÉKEZETÉRE

1. kép. Szilvay Kornél

50 éve 1957. szeptember 8-án hunyt el a hazai tűzoltóügy egyik legnagyobb alakja, a magyar technikatörténet kiemelkedő egyénisége Szilvay Kornél, aki a II. világháborút követően ideiglenesen a fővárosi tűzoltóság vezetője is volt. (1. kép.)

Szilvay Kornélt már fiatalon megigézték a technika csodái, hiszen olyan családba született és élt, ahol a gépek, technikai eszközök nem voltak ismeretlenek. Apja nyomdász, vasúti altiszt, később a Schlick vagon- és gépgyár gondnoka volt. Szilvay Kornélnak és öccsének, - aki mozdonyvezető, majd hajógépész volt - a technika iránti érdeklődése nem véletlenszerűen alakult ki, ebben szerepe volt az apai ráhatásnak, a gépipar hazai fejlődésének. Tehát nem véletlen, hogy a fiatal Szilvay a polgári iskola befejezése után a Budapesti Felsőipariskola gépészeti tagozatán folytatta tanulmányait. Itt a diáktűzoltók tanfolyamán ismerkedett meg a tűzoltás tudományával, és egy életre a tűzoltóügy rendíthetetlen híve lett, sőt a magyar tűzvédelem alkotó egyénisége, nemzetközi hírű személyisége, feltalálója lett.

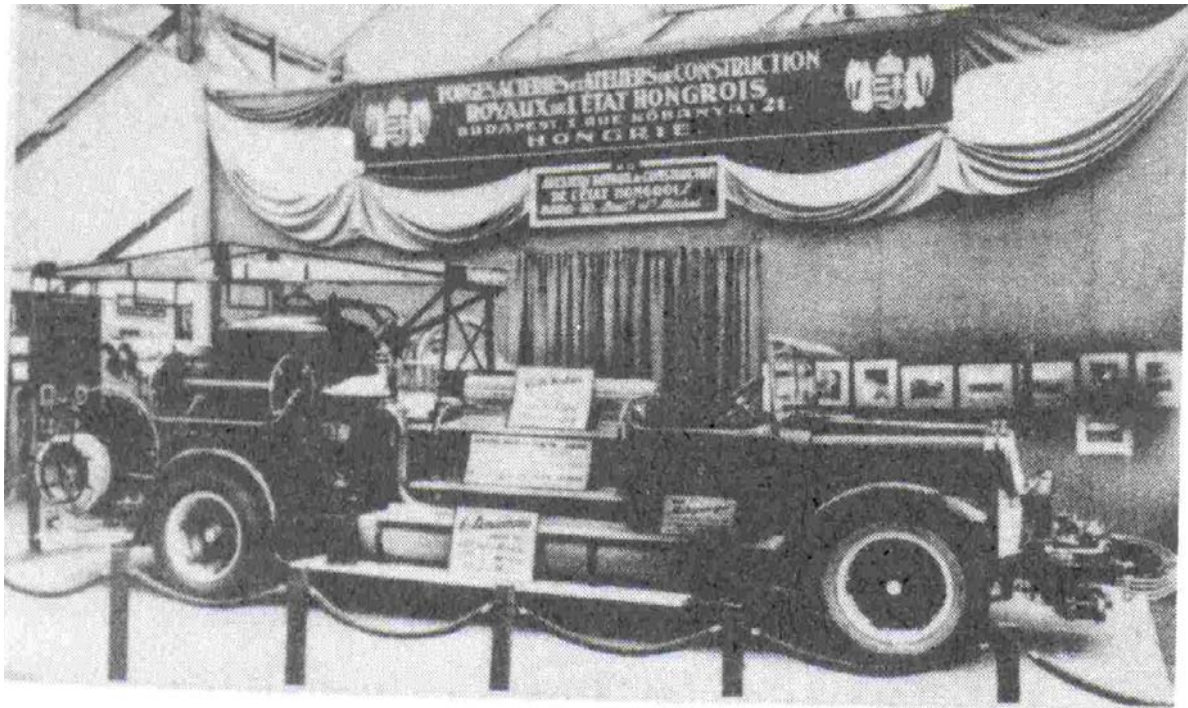
Ifjú gépésztechnikusként a Schlick gyárban kezdett dolgozni, ahol gyári tűzoltó lett, később belépett a Budapesti Önkéntes Tűzoltó Egyletbe. Egy gyári tűz után ébredt tudatára annak, hogy a tűzoltó bátorsága nem az egyetlen orvossága a tűz elleni sikeres fellépésnek. A tűzoltó biztonsága kiemelten fontos dolog, ennek a feltételeit mindenkor meg kell teremteni, de ehhez megbízható tűzoltószerek és felszerelések kellenek. Ettől az időtől kezdve céltudatosan foglalkozott a tűzoltószerek korszerűsítésével, és a tűzoltás során alkalmazott eljárások ésszerűsítésével. Első sikeres újítása a Magirus gépjárműfecskendő motorját hálózatról indító „segélyberendezés” megalkotása volt, amelyet még több mint húsz követett. (A teljes felsorolás a Minárovics János összeállításában napvilágot látott Szilvay Kornél emlékkönyv /Gépipari Tudományos Egyesület, Budapest, 1996./ 4. számú függelékében is megtalálható)

1914-től hivatásos tűzoltó, az 1950-es évek elején ő is az akkori „politikai játszma” áldozata lett, később rehabilitálták, 1957-ben 43 év szolgálat után került nyugállományba. Munka-, és alkotókedve egész életében töretlen maradt, a tűzoltóságnál elsőként kapott megbízatásának a motoros szerekkel való ellátásnak szinte maradéktalanul eleget tett. Magas szintű elméleti felkészültsége, és gyakorlati érzéke vonzataként több új technikai eszköz megalkotása is a nevéhez kapcsolódik, sőt a hozzájuk kötődő gyakorlat megteremtése is az ő érdeme.

Munkásságának talán a legnagyobb eredménye, hogy sikerült - a tűzoltói gyakorlatban alkalmazott legfőbb oltószernak – a víznek az egyeduralmát megtörni. Az tény, hogy rajta kívül másokat is foglalkoztatott az a gondolat, hogy nem minden tűz oltható vízzel, hogy a kötött-sugárral való tűzoltás nem gazdaságos, és még sok kárt is okoz, hogy a zárt térben keletkezett tűz oltása gázzal is megoldható, sőt oltóporral ez a hatás fokozható. Alkotó ember lévén ő nemcsak az elméletet tartotta fontosnak, hanem a gyakorlatban való alkalmazást azzal egyenrangúnak tekintette, így keze alól számtalan korszerű technikai alkotás került ki.

Legjelentősebb elméleti és gyakorlati munkái a száraz és vízkármentes-oltás körébe tartoznak, így kiemelkedő érdemei vannak a porral, valamint a gázzal való oltás elméletének kimunkálásában, és gyakorlatának megteremtésében.

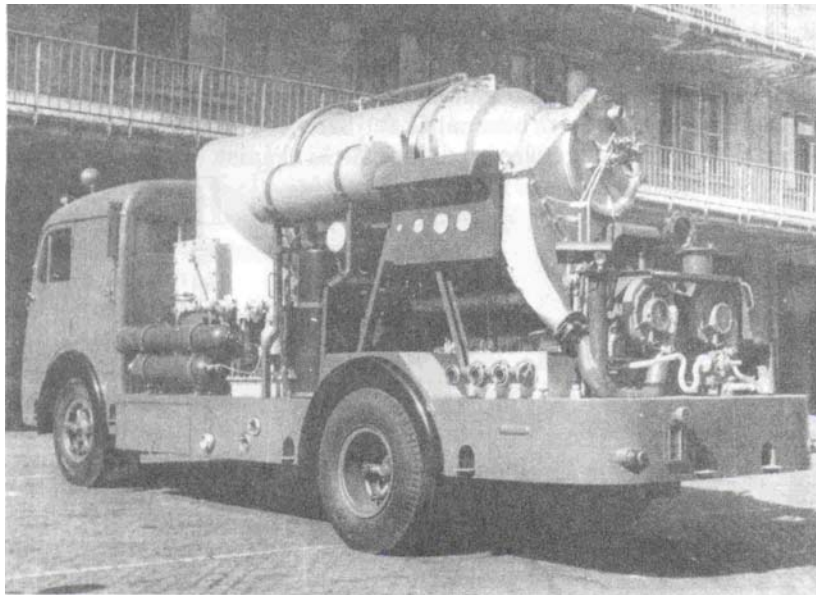
Munkásságára mi magyarok büszkék lehetünk, és azért a világ is elismeréssel adózhat neki. Azt, itt megismételve le kell szögezni, hogy nem volt egyedül a száraz-, és vízkármentes-oltás elméleti

2. kép. Szilvay szárazoltó-fecskendője a párizsi világkiállításon

kérdéseinek kutatásában és kimunkálásában, de a gyakorlati megvalósításában úttörő szerepet vállalt, és az elgondolásai testet öltöttek:

- A szárazoltógépben (1927).
- A párizsi világkiállításon bemutatott egyetemes szárazoltó-fecskendőben (1929). (**2. kép.**)
- A gáztermelésre átalakított négyütemű robbanómotorban (1937).
- A percnként 100 m³ oltógázt termelő – Jendrassik féle gázturbinát is magába foglaló - gépben (1942).

3. kép. A 100 m³ gázt fejlesztő kísérleti szárazoltó-gép (1952)

- A gázturbinával egybeépített légcavaros repülőgépmotorral készült nagyteljesítményű szárazoltó-gépben (1957). (**3. kép.**)

Ez utóbbihoz annyit hozzá lehet még fűzni, hogy ha alkotómunkáját tovább folytathatta volna, akkor talán ma a – gáz- és olajfáklya-tüzek megfékezésére kifejlesztett turbóreaktív oltógép atyjának is tekinthetnénk.

Szilvay munkásságát nemcsak ma tartjuk jelentősnek, hanem azt életében is elismerés övezte. A szárazoltás jelentőségét Dr. Vitéz Kiss Lajos országos tűzrendészeti felügyelő 1941-ben a következőképpen látta: „*A mai kor ... a pusztító elemeket (a tüzet – megjegyzés tőlem HI) ma már nem csupán a vízzel, mint legegyszerűbb oltóanyaggal, hanem műszaki eszközök és az állandóan rohamosan fejlődő technika vívmányainak felhasználásával, azoknak célszerű alkalmazásával, valamint a fizika és kémiai tudás fegyvereivel akarja legyőzni.*” (Az idézett gondolat Szilvay Kornél: Szárazoltás című tanulmányának 1. oldalán olvasható./ A mű a szerző magánkiadványa, mely az Athenaeum nyomdában készült Budapesten 1941-ben./)

Szilvay Kornél életműve nem maradt befejezetlen, mert az általa megkezdett úton számos szakember igyekezetével korszerűsödött a száraz-, és a vízkármentes tűzoltás elmélete és gyakorlata. Munkássága ezért is jelentős, mert annak eredményeként és hatásaként:

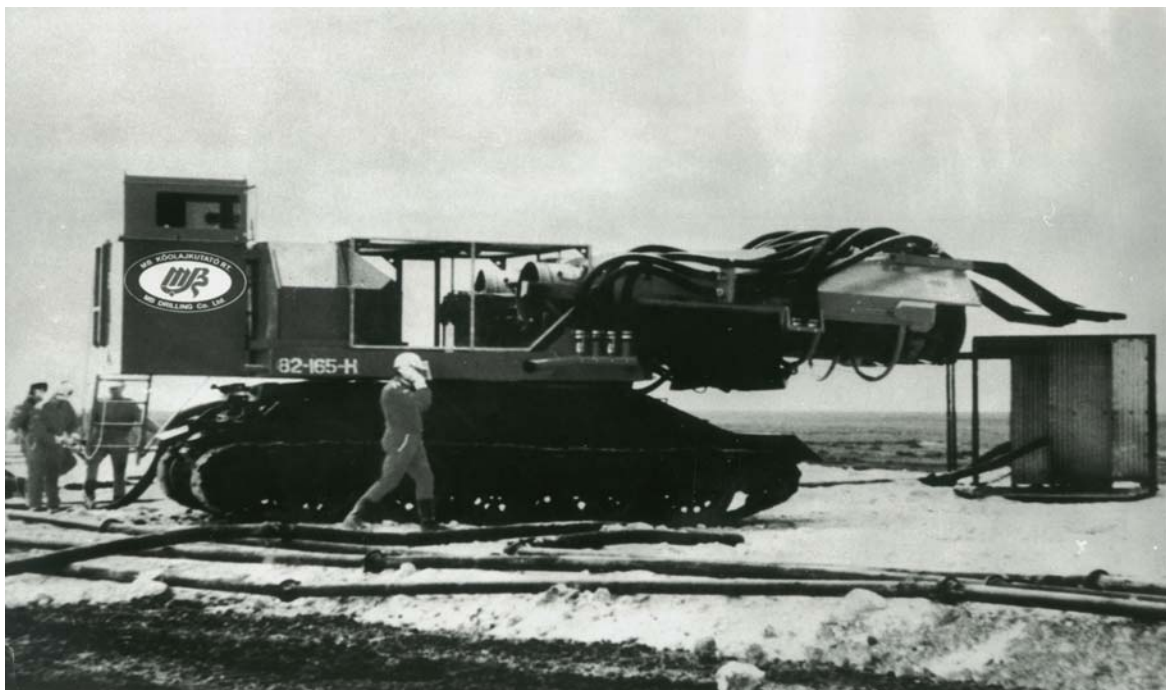
- A XX. század elejétől a csak vízzeloltás monopóliuma fokozatosan megszűnt.
- Az arra alkalmas technológiával (technikákkal) a tűzoltás során keletkező vízkár jelentősen csökkent.
- A Szilvay féle berendezésekkel: a gázzal, és vele együtt a tűzbe juttatott porral – zárt térben - a vízkármentes tűzoltás, az elektromos tüzek oltása megvalósult.
- Porlasztott vízzel (vízköddel) – a hűtőhatás maximális kihasználásával - a tűzveszélyes folyadékok, az elektromos tüzek oltása is megoldódott.

Szilvay úttörő munkájának hozzájárulásával, és folytatásaként:

- A repülőgép sugárhajtóművekkel való tűzoltás elmélete és gyakorlata győzelemre jutott.
- A nagy sebességű hőlégsugárba juttatott vízzel megvalósult a porlasztott vízzel való oltás.
- A turbóreaktív oltógépes tűzoltásnál a kiáramló gáz mennyisége, nyomása révén érvényesül az antikatalitikus oltóhatás, aminek eredménye, hogy a lánggal való égés megszűnik.
- A nagy erejű földgáz, és olajkutak kitörésénél keletkezett tüzek oltására alkalmas berendezéssel a fáklyatüzek „elfújhatók” (**4., 5. kép**). (Ennél a technológiánál a nagy hőhatás miatt az emberek, technikai eszközök, izzó fémszerkezetek hűtéshez nagy mennyiségű vízre van szükség. Ez a víz az oltás szempontjából másodlagos – a munkavégzés feltételeit, a visszalobbanás megakadályozását szolgálja, természetesen

4. kép. Mig-15 szubszónikus sugárhajtóműves repülőgép hajtóművével készült turbóreaktív oltógép

5. kép. MiG-21 szuperszónikus sugárhajtású repülőgép hajtóművével épült turbóreaktív oltógép azaz a „BIG WIND”, „Tűzoltó páncélos”, vagy „Páncélos Tűzoltó”.

ebből az aspektusból kell értékelni a szerepét. A vízkár ekkor tetemes lehet, de az más hűtési technológiával csökkenthető, vagy esetleg még el is kerülhető.)

Szilvay Kornél munkássága folytatójának tekinthető Szöcs Istvánnak, a tűzoltóügy élenjáró magyar szakembere kidolgozta az impulzusoltás elmélete, és megalkotta az ezen az elven működő tűzoltószereket. Ez azért jelentős eredmény, mert:

- Az impulzus tűzoltásnál a vízköd és a vízaerosol sugarak nagyon hatásosan oltják a tüzet, mégpedig vízkármentesen (**6. kép**).
- Az impulzus tűzoltási technológia oltóporral sikeresen alkalmazható a gáz, és olajkút tüzek, erdőtüzek, magas épületek tüzeinek oltásánál (**7a, b, c. ábra**).

Befejezőként álljon itt az életmű, azaz Szilvay Kornél tűzrendészeti tárgyú újításainak és főbb munkáinak (Minárovics János által összeállított) jegyzéke:

1. Gépjármű-fecskendő motorok villamos távindítása.
2. Gőzfecskendő felfűtésének gyorsítása.

6. kép. Az impulzus tűzoltás egyéni eszközei

3. Hőhatásra önműködően záródó csapok és szelepek tűzveszélyes folyadékokhoz.
4. Vízkiválasztó készülékek folyékony szénhidrogénekhez.
5. Biztonságos folyadékállás-mutató mágneses működéssel.

7/a kép. Gépjárműre szerelt impulzusoltó

7/b. kép. PTSZ-re szerelt impulzusoltó

6. Biztonságos folyadékállás-mutató hőhatásra.
7. Vágánypár emelők. (Villamos mentéshez).
8. Mélyszintű vizek emelése (benzinmotoros megoldás).
9. Mélyszintű vizek emelése (hidraulikus megoldás) Ganz, Halmos, Szilvay konstrukció.

7/c. kép. Helikopterre szerelt impulzusoltó munka közben

10. Tolólétrákra szerelt irányítható sugárcsővek.
11. Turbinaszivattyúk légtelenítése villamos motorral.
12. Robbanásmentes benzintároló (különbféle típusok).
13. Sprinkler berendezés hazai gyártása.
14. CO₂ telepek hazai gyártása.
15. Helyhez kötött haboltó hazai gyártása.
16. Száraz gázoltás megoldása és intézményes bevezetése.
  - a. Nagyteljesítményű poroltógépjármű.
  - b. Nagyteljesítményű oltógáz-termelő gépjármű.
17. Oltógáz-, általában oltóanyag – bevezetők tervezése és szolgálatba állítása.
18. Vízköd-sugárcsővek hazai telepítése.
19. Nedvesvíz alkalmazásának hazai bevezetése.
20. Korszerű tűzoltó-felszerelések tervezése.
21. Tűzoltóhajó szolgálatba állítása.
22. Villamos tüzek oltása vízköddel.
23. „Alarmográf” tűzjelző és riasztó berendezés.

A képek a Tűzoltó Múzeum archívumából valók.

Felhasznált irodalom:

Minárovics János: Szilvay emlékkönyv (Gépipari Tudományos Egyesület, Budapest, 1996)